

ધોરણ : ૪

ગણિત

એ. અડધું અને પા

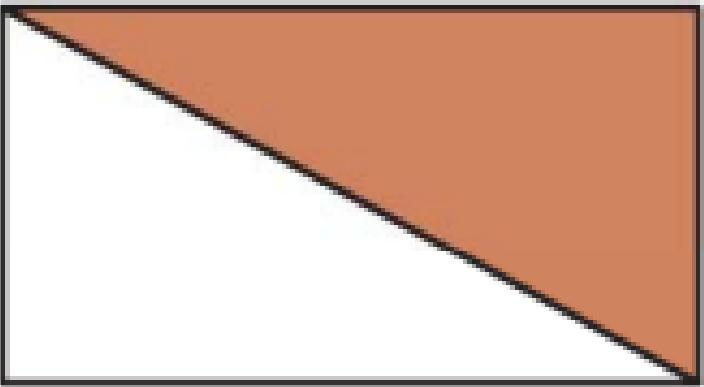

ભાગ :- ૨

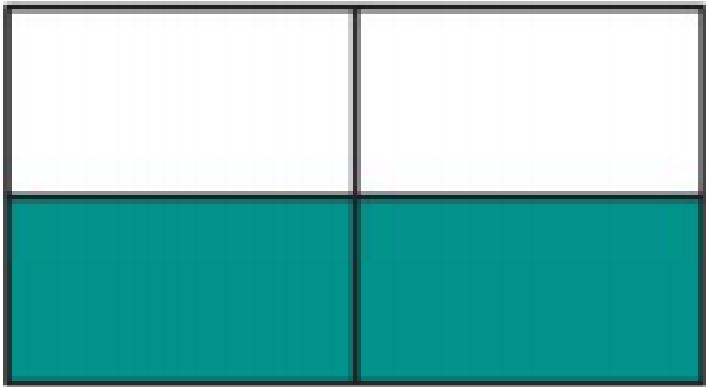

મહાવરો

(ક) આકૃતિના કેટલામા ભાગમાં કલર કરેલો છે ? દરેક આકૃતિની નીચે
લખો

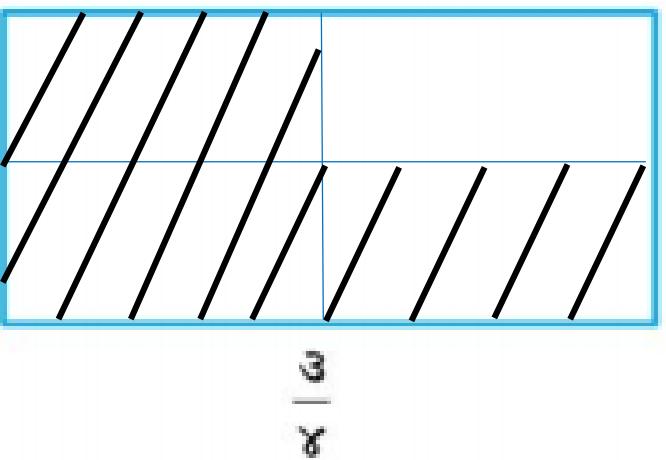
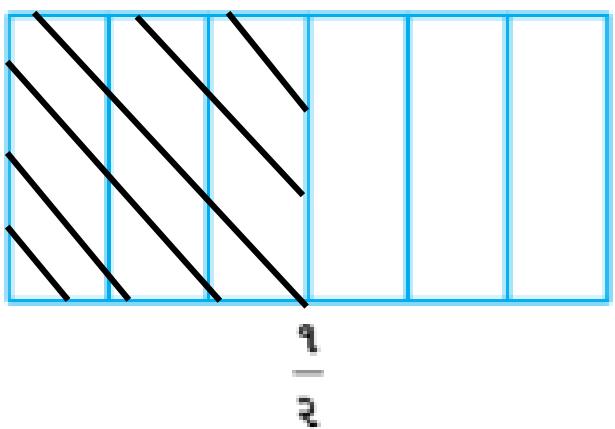
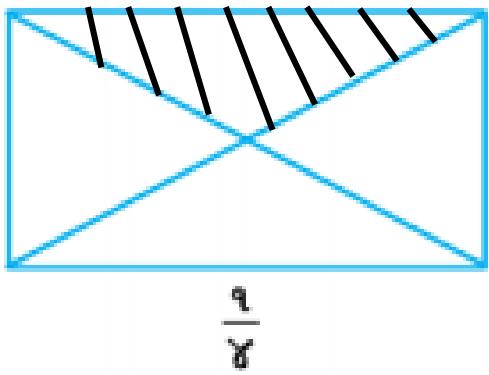
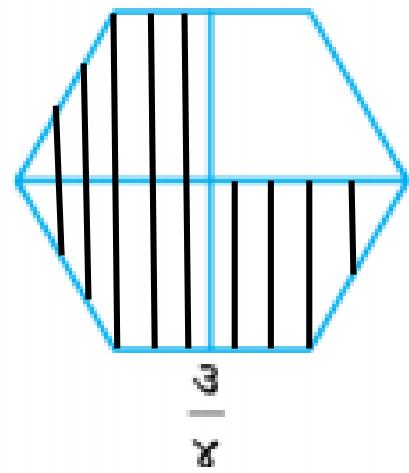
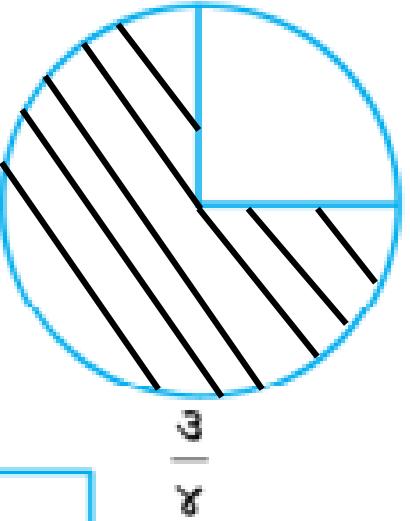
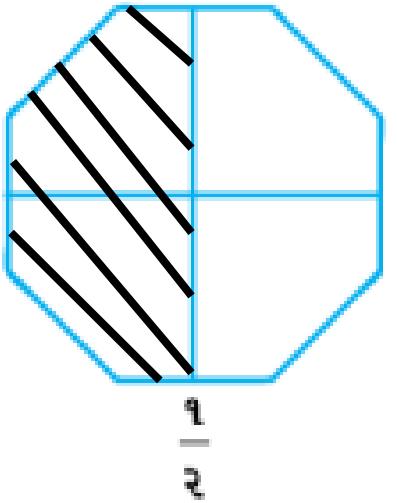
$$\frac{1}{2}$$

$$\frac{2}{4} = \frac{1}{2}$$

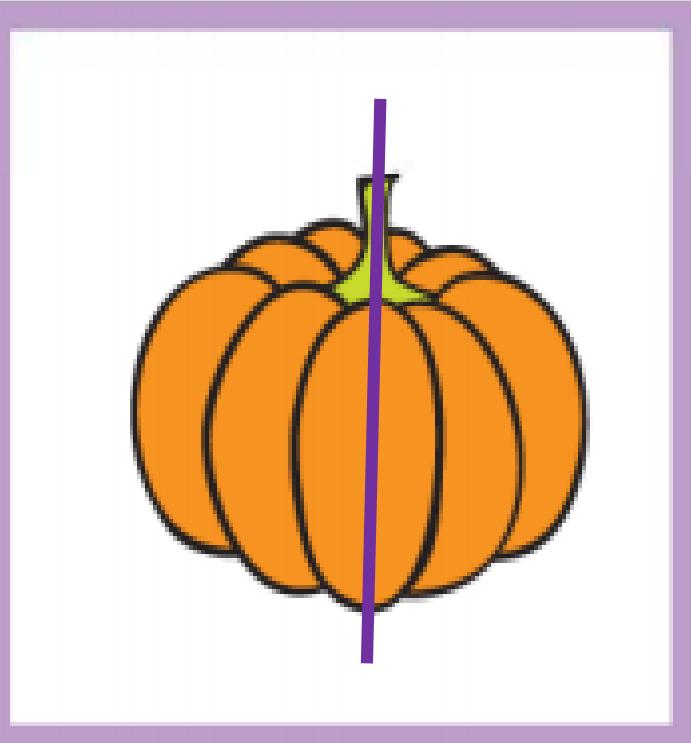
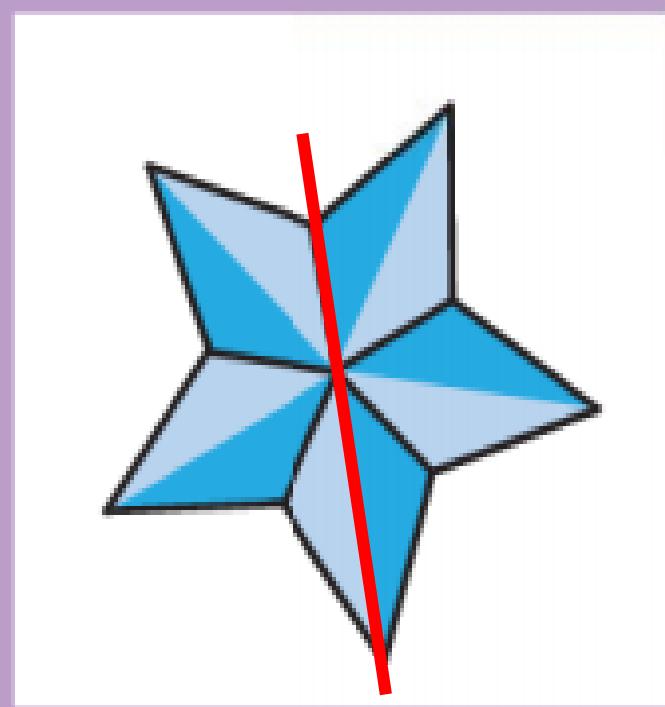
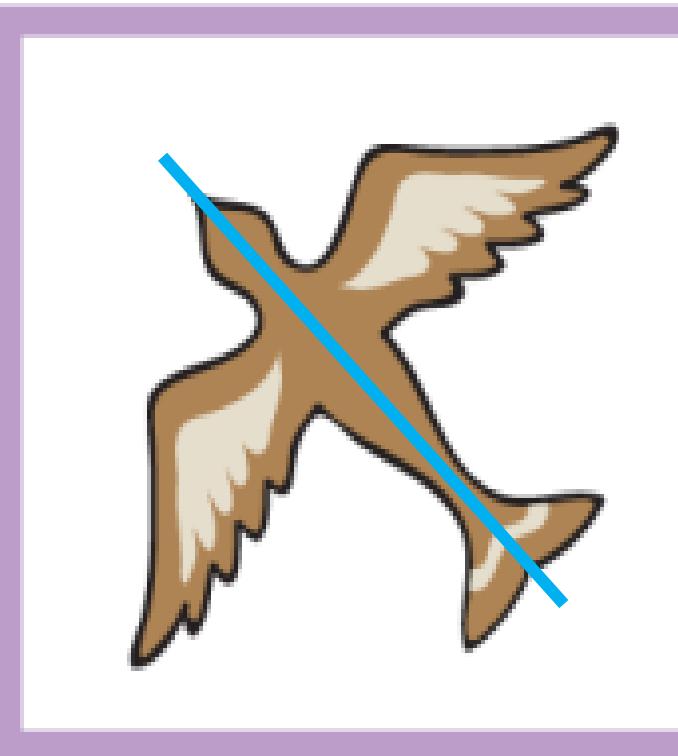

ખ) દરેક આકૃતિની નીચે લખેલા ભાગ જેટલો રંગ પૂરો.

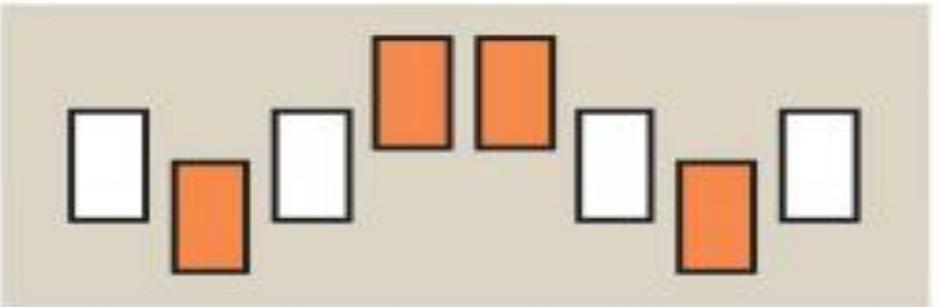

ગ.) અડધું કરો.

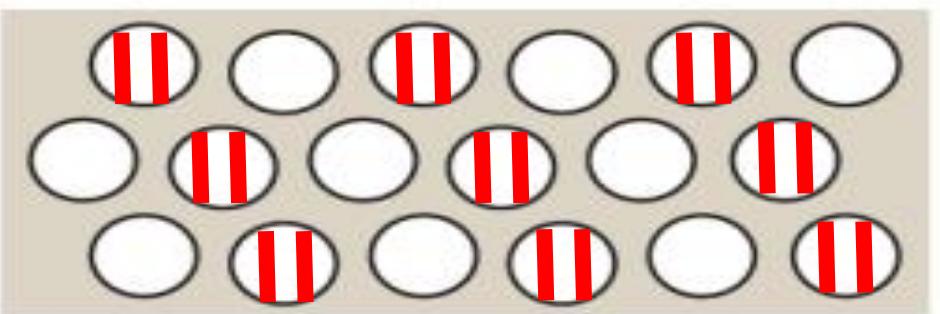
નીચે આપેલા આકારમાં લીટી દોરી તેના અડધા ભાગ કરો.

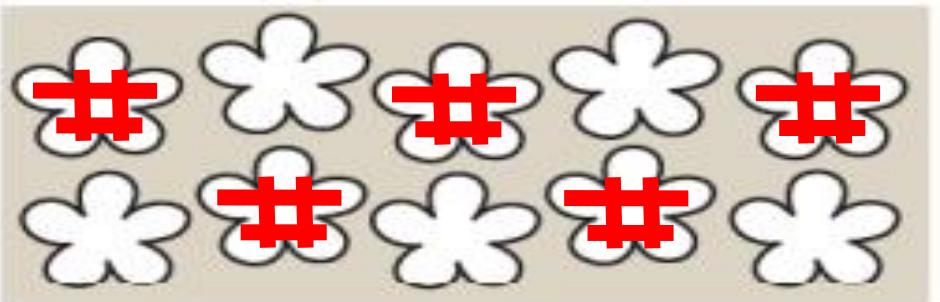
ઘ) અહીં દર્શાવ્યા પ્રમાણે અડધી સંખ્યાના
આકારમાં રંગ ભરો.

$$= 6 \div 2 \\ = 8$$

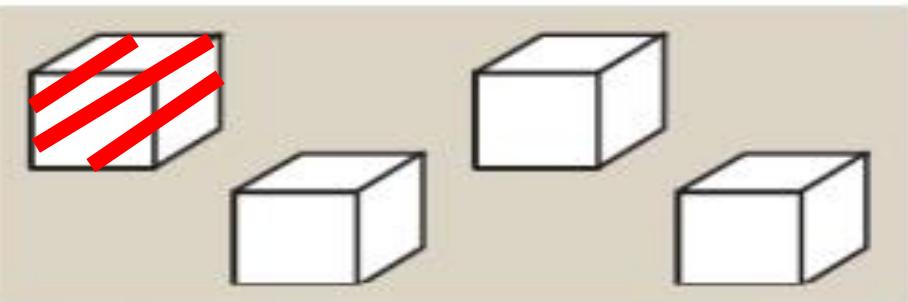
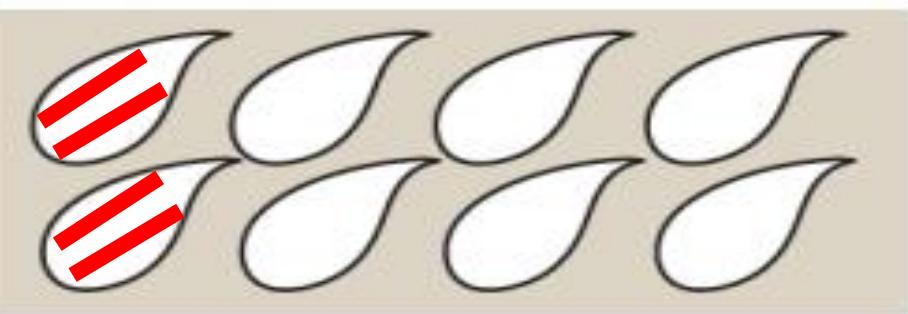
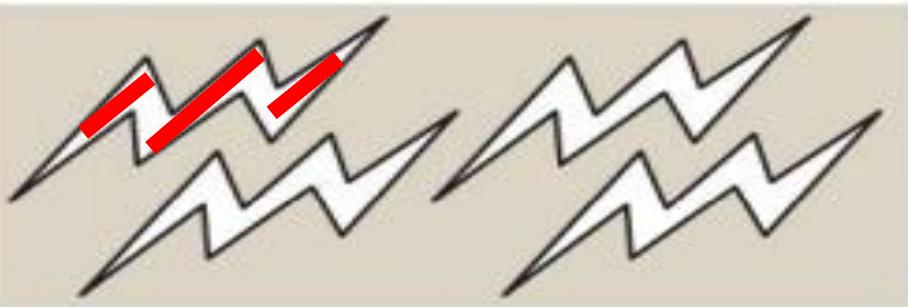

$$= 18 \div 2 \\ = 6$$

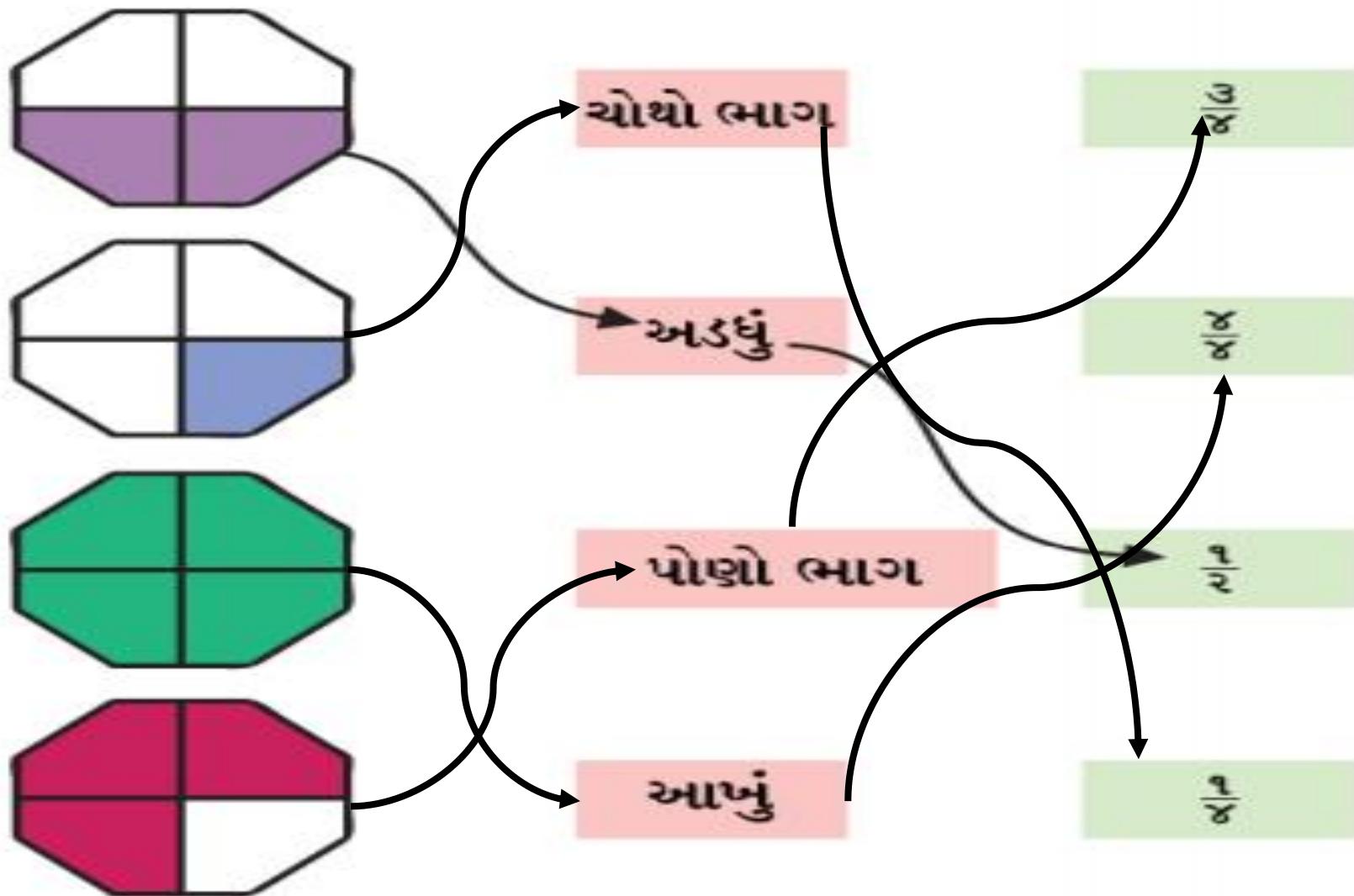

$$= 10 \div 2 \\ = 5$$

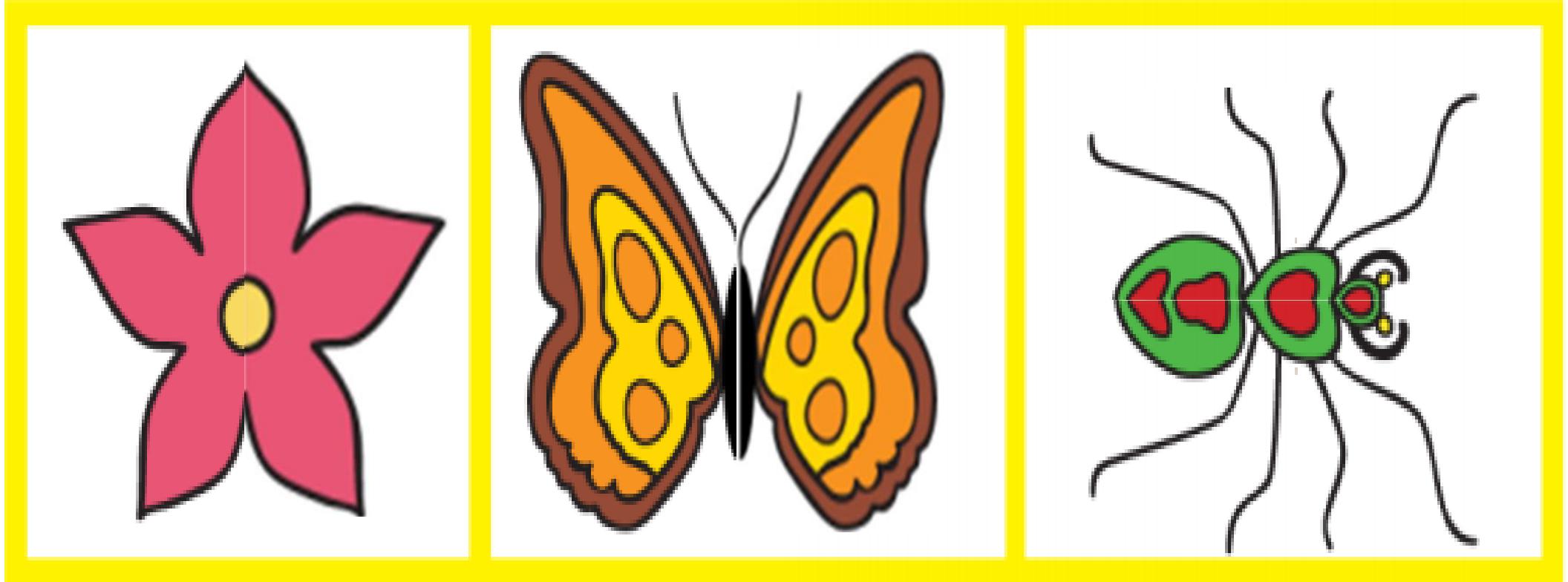
ય) $\frac{1}{2}$ ભાગના આકારોમાં રંગ ભરો.

(૭) નીચે દર્શાવ્યા પ્રમાણે રંગ કરેલા ભાગને જોડો.

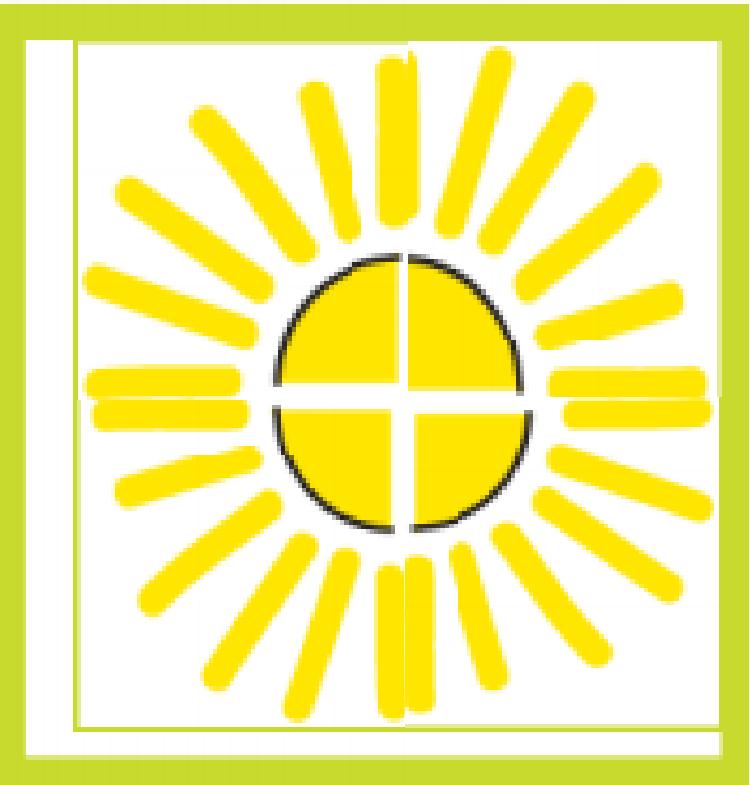
જ) $\frac{1}{2}$ ચિત્ર અહીં દોરેલ છે. શું તમે બીજું અડવું ચિત્ર દોરી રેખાકૃતિ પૂર્ણ કરી શકશો ?

ઝ) આ ચોથા ભાગનું ચિત્ર છે. તમે તેને પૂર્ણ કરી શકશો ?

તમે તેને પૂર્ણ કરવા બીજા કેટલા ચોથા ભાગ
દોરશો ?

૩/૪ ભાગ દરીશ

□ મીટરનું અડધું અને પા

તમારી મીટરપણીનો ઉપયોગ કરી એક મીટર દોરી કાપો.

- આ દોરી ઉપર $\frac{1}{2}$ મીટર, $\frac{1}{4}$ મીટર અને $\frac{3}{4}$ મીટરનાં નિશાન કરો.
- તમારી દોરીનો ઉપયોગ કરી $\frac{1}{2}$ મીટરના માપની લીટી જમીન પર દોરો.
તે લીટી કેટલા સેન્ટિમીટરની છે ? **40 સેમી**

યાદ રાખો
 $1 \text{ મીટર} = 100 \text{ સેમી}$

ते,

$$(1) \frac{1}{2} \text{ मीटर} = \underline{\hspace{2cm}} \text{ सेमी}$$

✓ जवाब : ५० सेमी

✓ रीत : १ मीटर = १०० सेमी

✓ तथा, $\frac{1}{2}$ मीटर = $(\frac{100}{2})$ सेमी

✓ $= 50$ सेमी

(2) $\frac{1}{4}$ मीटर = _____ सेमी

✓ जवाब : २५ सेमी

✓ रीत : १ मीटर = १०० सेमी

✓ तेथी, $\frac{1}{4}$ मीटर = $(\frac{100}{4})$ सेमी

✓
= २५ सेमी

$$(3) \frac{3}{4} \text{ मीटर} = \underline{\hspace{2cm}} \text{ सेमी}$$

✓ जवाब : ७५ सेमी

✓ रीत : १ मीटर = १०० सेमी

$$\begin{aligned}\text{✓ तथी, } \frac{3}{4} \text{ मीटर} &= 100 \times \frac{3}{4} \text{ सेमी} \\ &= 75 \text{ सेमी}\end{aligned}$$

□ શું તમે જોયું જ્યારે $\frac{1}{2}$ અને $\frac{1}{4}$ ઉમેરીએ ત્યારે આપણને $\frac{3}{4}$ મળો ?

$$\frac{1}{2} + \frac{1}{4} = \frac{3}{4}$$
$$40 + 25 = 65$$

✓ હા, મૈં જોયું કે $\frac{1}{2}$ અને $\frac{1}{4}$ ઉમેરીએ તો $\frac{3}{4}$ થાય છે.

□ ફૂધની વહેંચણી

- આ બોટલ ફૂધથી સંપૂર્ણ ભરેલ છે અને તેમાં ૧ લિટર ફૂધ સમાઈ શકે છે. આ ફૂધ બીજુ ૪ બોટલમાં એવી રીતે રેડો કે જેથી દરેક બોટલમાં લિટર ફૂધ ભરાય.
- દરેક બોટલમાં ભરેલ ફૂધની સપાટી પેન્સિલથી રેખાંકિત કરો.

યાદ રાખો, ૧ લિટર = ૧૦૦૦ મિલિ

$$\begin{array}{r} 100 \\ \hline 0 \\ = 250 \text{ મિલિ} \end{array}$$

□ દરેક બોટલમાં કેટલાં મિલીલિટર ફ્લાધ હશે ?

✓ જવાબ : દરેક બોટલમાં ૨૫૦ મિલીલિટર ફ્લાધ હશે.

✓ રીત : ૧ લિટર = ૧૦૦૦ મિલીલિટર

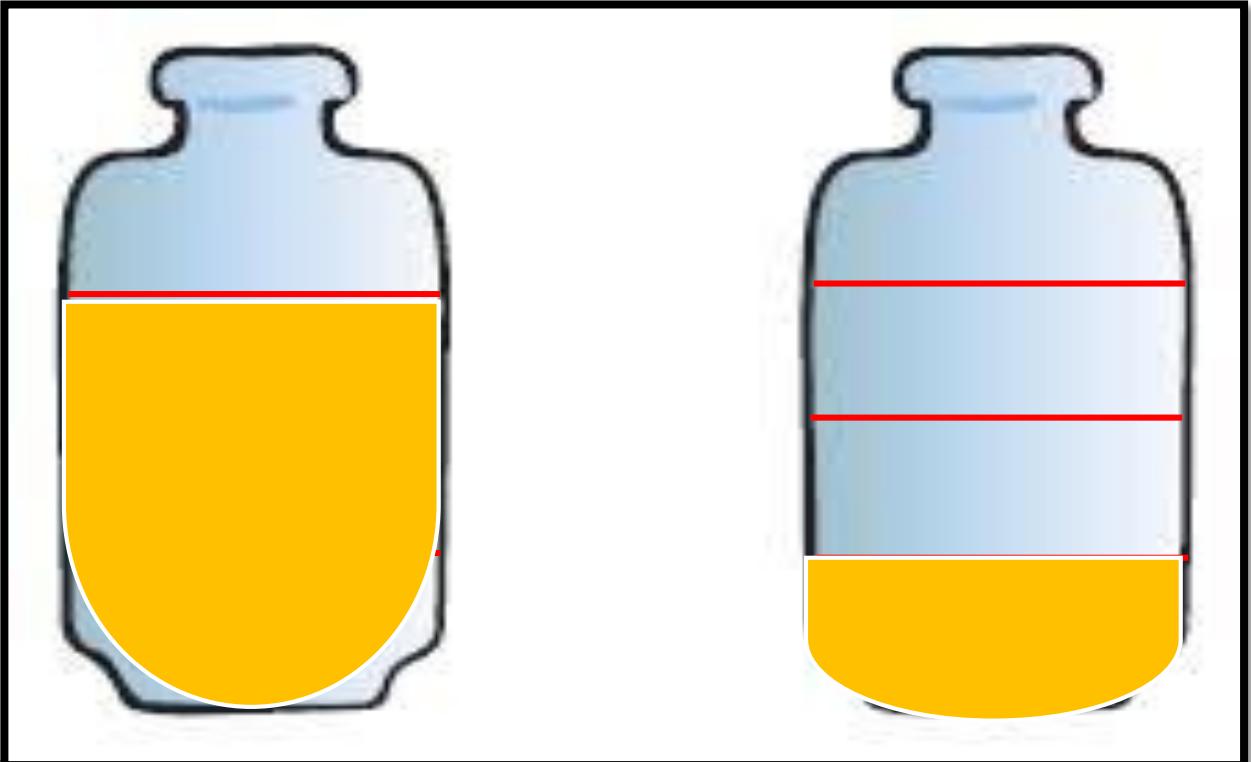
✓ તેથી, $\frac{1}{4}$ લિટર = $\frac{1000}{4}$ મિલીલિટર

✓ = ૨૫૦ મિલીલિટર

□ શ્યામે ૧ લિટર દૂધ બે બોટલમાં એવી રીતે ભર્યું કે જેથી પ્રથમ

બોટલમાં $\frac{3}{4}$ લિટર અને બીજુ બોટલમાં $\frac{1}{4}$ લિટર દૂધ ભરાય. દરેક
બોટલમાં ભરેલ દૂધની સપાટી સુધી પ૆ન્સિલથી નિશાની કરો.

□ દરેક બોટલમાં કેટલા મિલીલિટર દ્વારા હશે ?

જવાબ : બોટલમ B માં ૭૫૦ મિલીલિટર અને બોટલ C માં ૨૫૦ મિલીલિટર દ્વારા હશે.

રીત : બોટલ B :

$$૧ \text{ લિટર} = ૧૦૦૦ \text{ મિલીલિટર}$$

$$\begin{aligned}\frac{3}{4} \text{ લિટર} &= \cancel{1000} \times \cancel{\frac{3}{4}} \text{ મિલીલિટર} \\ &= 250 \times 3 \\ &= 750 \text{ મિલીલિટર}\end{aligned}$$

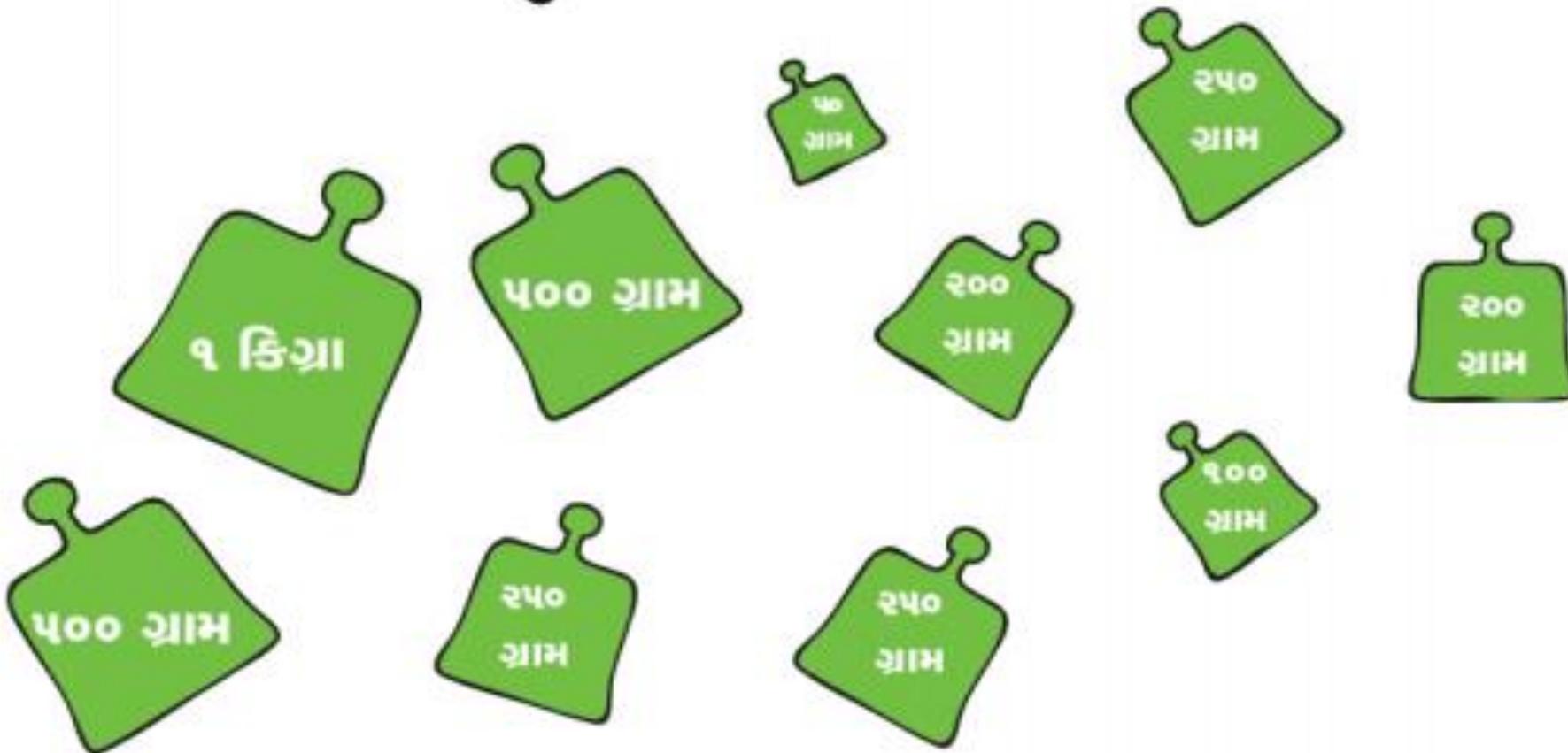
બોટલ C :

$$૧ \text{ લિટર} = ૧૦૦૦ \text{ મિલીલિટર}$$

$$\begin{aligned}\frac{1}{4} \text{ લિટર} &= \cancel{\frac{1000}{4}} \text{ મ.લ.} \\ &= 250 \text{ મિલીલિટર}\end{aligned}$$

વજન સમતોલ કરવું

- ઉપર દર્શાવેલ-વજન એવી રીતે પસંદ કરો કે બંને પલ્લા સમાન થાય. તમે જુદી જુદી કેટલી રીતે તે કરી શકશો ?

□ ખાલી પલ્લવમાં વજન દોરો.

- ✓ નીચેની આકૃતિમાં ખાલી પલ્લવમાં ૨ કિલોગ્રામ વજનને સંતુલિત (સમતોલ) કરવા ઉપરોક્ત વજનિયાં નીચે મુજબ લઈ શકાય.

યાદ રાખો, ૧ કિગ્રા = ૧૦૦૦ ગ્રામ

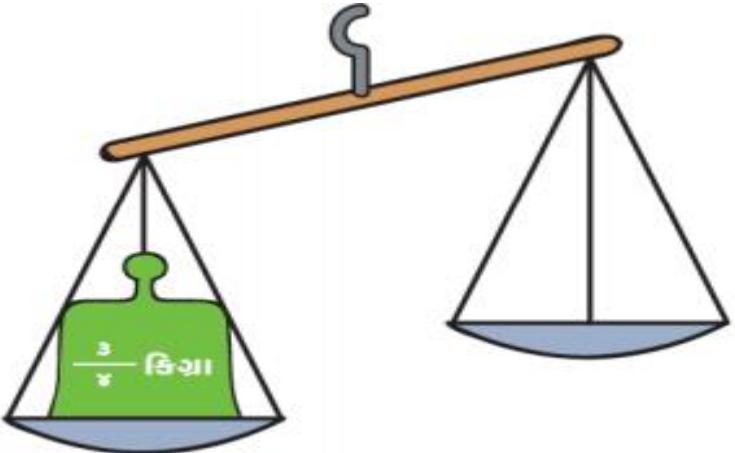
- ✓ ૧ કિલોગ્રામ + ૫૦૦ ગ્રામ + ૫૦૦ ગ્રામ
- ✓ ૧ કિલોગ્રામ + ૫૦૦ ગ્રામ + ૨૫૦ ગ્રામ + ૨૫૦ ગ્રામ
- ✓ ૧ કિલોગ્રામ + ૫૦૦ ગ્રામ + ૨૦૦ ગ્રામ + ૨૦૦ ગ્રામ + ૧૦૦ ગ્રામ

□ જુદી-જુદી કેટલી રીતે તમે $\frac{3}{4}$ કિગ્રા વજનના પલ્લાને સમાન કરી શકો ?

✓ ૧ કિગ્રા = ૧૦૦૦ ગ્રામ

✓ $\frac{3}{4}$ કિગ્રા = $\frac{3}{4} \times 1000 = 750$ ગ્રામ

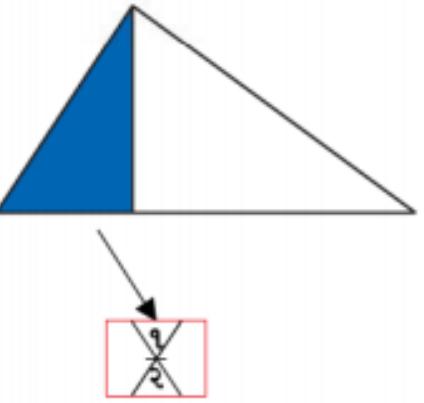
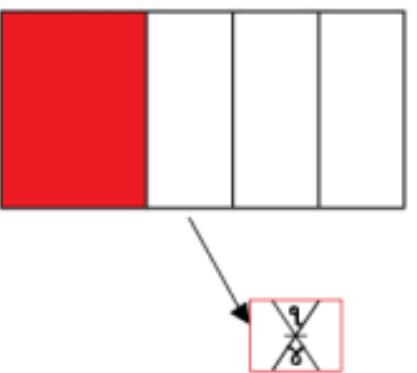

- ✓ તેથી ૭૫૦ ગ્રામ વજનના પલ્લાને નીચે મુજબ સમાન કરી શકાય :
- ✓ ૨૫૦ ગ્રામ + ૨૫૦ ગ્રામ + ૨૫૦ ગ્રામ
 - ✓ ૪૦૦ ગ્રામ + ૨૫૦ ગ્રામ
 - ✓ ૪૦૦ ગ્રામ + ૨૦૦ ગ્રામ + ૫૦ ગ્રામ

શા માટે તે ખોટું છે ?

કાનને રંગપૂરણી કરેલ કેટલાક ભાગ અહીં દર્શાવેલ છે, પરંતુ તેની દોસ્ત મીની કહે છે કે તે ખોટું છે.
સમજાવો તે શા માટે ખોટું છે.

- ✓ આકૃતિ ૧માં પમાંથી ૨ ભાગ રંગેલા છે. જે $\frac{2}{4}$ દર્શાવે છે. જ્યારે તેને $\frac{1}{2}$ તરીકે દર્શાવ્યું છે જે ખોટું છે.
- ✓ આકૃતિ ૨માં ત્રિકોણના કેટલા ભાગ રંગેલા છે તે સ્પષ્ટ થતું નથી પણ એહીતી રીતે જણાય છે કે તે $\frac{1}{2}$ ભાગથી ઓછું રંગેલી છે જ્યારે તેને $\frac{1}{2}$ તરીકે દર્શાવાયું છે જે ખોટું છે.

મહાવરો

(૧) કુલ ૫૦ કેરી છ. તેમાંથી $\frac{1}{2}$ પાકેલી છ, તો કુલ કેટલી કેરીઓ પાકેલી છ.

- ✓ જવાબ : કુલ ૩૦ કેરીઓ પાકેલી છ.
- ✓ રીત : કુલ કેરીની સંખ્યા = ૫૦
- ✓ તેમાંથી $\frac{1}{2}$ કેરીઓ પાકેલી છે
- ✓ તેથી, પાકેલી કેરીની સંખ્યા = $(\frac{50}{2})$

$$= 30 \text{ કેરી}$$

(૨) કુલ ૩૨ બાળકો છે. તેમાંથી $\frac{1}{2}$ છોકરીઓ છે. કેટલાં છોકરાઓ છે.

✓ જવાબ : કુલ ૧૬ છોકરાઓ છે.

✓ રીત : કુલ બાળકોની સંખ્યા = ૩૨

✓ તેમાંથી $\frac{1}{2}$ છોકરીઓ છે.

✓ તેથી, છોકરીઓની સંખ્યા = $(\frac{32}{2})$

$$= 16$$

✓ આમ જો કુલ ૩૨ બાળકોમાંથી અડધી છોકરીઓ છે, તો બાકીના અડધા છોકરા છે. તેથી, છોકરાઓની સંખ્યા ૧૬ હશે.

(3) કુલ 20 તારાઓ છે. તેમાંથી ચોથા ભાગના લાલ છે, તો કેટલા તારા લાલ છે?

કેટલા તારા લાલ નથી?

✓ જવાબ : 4 તારા લાલ છે અને 15 તારા લાલ નથી.

✓ રીત : કુલ તારાની સંખ્યા = 20

✓ તેમાંથી $\frac{1}{4}$ લાલ તારા છે.

✓ તથી, લાલ તારાની સંખ્યા = $(\frac{20}{4})$

$$= 5$$

✓ હવે જો 20 તારામાંથી 5 તારા લાલ છે, તો બાકીના $20 - 5 = 15$ તારા લાલ નથી.

(૪) રવિને પેન્સિલ જોઈએ છે. જેની કિંમત Rs. ૨ છે. તેણે Rs. ૧નો એક સિક્કો અને ૫૦ પૈસાનો એક સિક્કો આપ્યો. શું તે પૂરતું છે?

✓ જવાબ : પેન્સિલ ખરીદવા આપેલ રકમ પૂરતી નથી.

✓ રીત : પેન્સિલની કુલ કિંમત = Rs. ૨

✓ રવિએ ચૂકવેલ રકમ = Rs. ૧ + Rs. ૦.૫૦

$$= \text{Rs. } ૧.૫૦$$

✓ આમ, પેન્સિલની કિંમત Rs. ૨ હોવાથી રવિએ ચૂકવેલ રકમ Rs. ૨ કરતાં ઓછી એટલે કે રકમ પૂરતી નથી.

THANKS

FOR WATCHING

